19/01/2026

19 Ιανουαρίου: Εορτάζει ο Άγιος Μάρκος ο Ευγενικός

/ Βίοι Αγίων

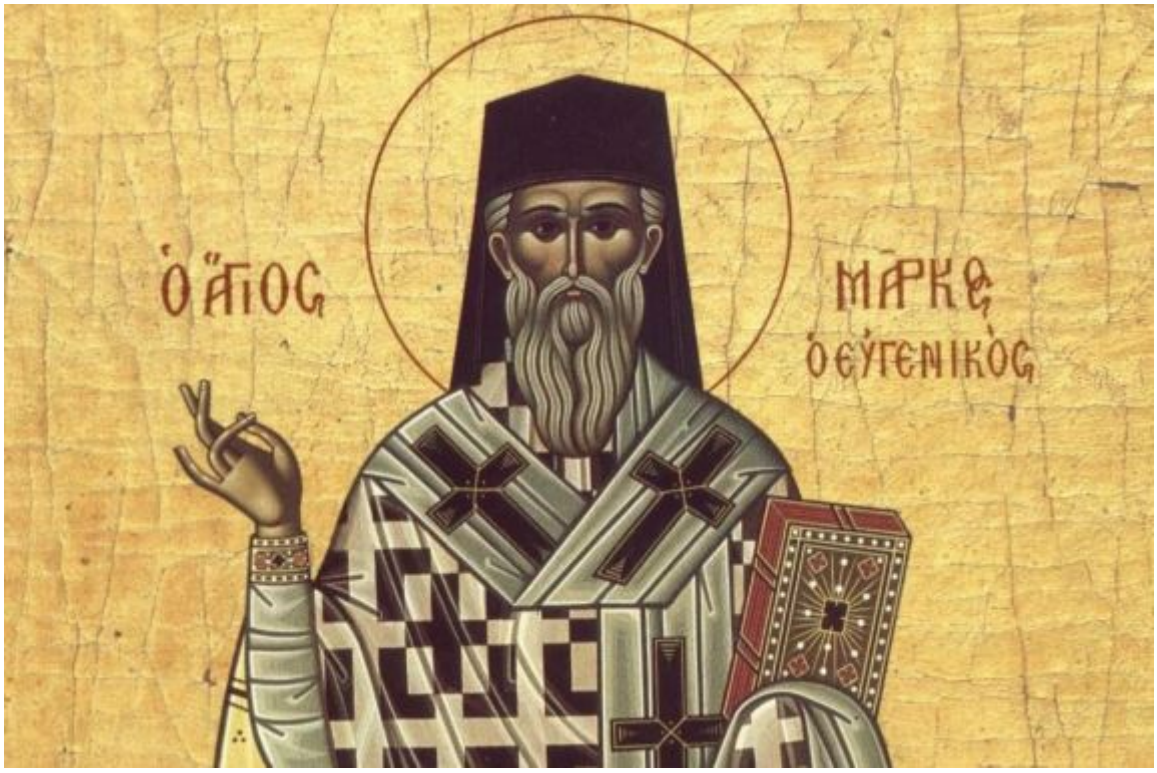

Σήμερα, 19 Ιανουαρίου, η Εκκλησία τιμά τη μνήμη δύο μεγάλων ασκητών, του Μακαρίου του Αιγυπτίου, που έχει επονομαστεί Μέγας, και του Μακαρίου του Αλεξανδρέως, καθώς και του Αγίου Μάρκου, επισκόπου Εφέσου του Ευγενικού. Επίσης, επιτελείται ανάμνηση της ανακομιδής του Λειψάνου του Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου.

- Του ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ, Θεολόγου – Καθηγητού

Άγιος Μάρκος ο Ευγενικός: Ο ομολογητής της Ορθοδοξίας

Στις 19 Ιανουαρίου εορτάζει η Εκκλησίας μας την ιερή μνήμη ενός από τους μεγαλύτερους ομολογητές της πίστεώς μας, του αγίου Μάρκου του Ευγενικού. Μιας μεγάλης μορφής, την οποία η Θεία Πρόνοια πρόβαλε στη συγκεκριμένη και

κρίσιμη εκείνη εποχή, προκειμένου να υπερασπισθεί και να σώσει την Ορθοδοξία.

Γεννήθηκε το 1392 στην Κωνσταντινούπολη από ευγενείς και ευσεβείς γονείς, οι οποίοι τον μεγάλωσαν και τον ανάθρεψαν με παιδεία και νουθεσία Κυρίου. Το βαφτιστικό του όνομα ήταν Εμμανουήλ. Φρόντισαν οι γονείς του να του δώσουν σπουδαία μόρφωση. Η Ιδιωτική σχολή του πατέρα του υπήρξε καθοριστική για την πνευματική του πορεία. Δυστυχώς έμεινε ορφανός με τον αδελφό του Ιωάννη, πατέρας τους πέθανε όταν ήταν ακόμη παιδί. Η μητέρα του φρόντισε να μαθητεύσει κοντά σε φημισμένους δασκάλους της εποχής του, όπως τον περίφημο Ιωάννη Χορτασμένο, τον μετέπειτα μητροπολίτη Σηλυβρίας και τον γνωστό μαθηματικό και φιλόσοφο Γεώργιο Γεμιστό – Πλήθωνα, πριν παρεκκλίνει στον παγανισμό.

Στην αρχή ο νεαρός Εμμανουήλ ανέλαβε τη σχολή του πατέρα του και της έδωσε αίγλη, συγκεντρώνοντας σε αυτή σπουδαίους μαθητές, όπως τον Γεώργιο Σχολάριο, μετέπειτα πρώτον οικουμενικό πατριάρχη μετά την άλωση της Πόλης. Αλλά ο θείος έρως για τη μοναχική ζωή οδήγησε τον Εμμανουήλ να εγκαταλείψει τη σχολή και τα εγκόσμια και να γίνει μοναχός, παίρνοντας το όνομα Μάρκος. Αποσύρθηκε στη νήσο Αντιγόνη στα Πριγκιποννήσια, όπου ασκήθηκε εκεί για δύο χρόνια. Κατόπιν εγκαταβίωσε στη Ιερά Μονή του αγίου Γεωργίου των Μαγγάνων της Κωνσταντινούπολης, όπου συνέχισε την άσκησή του και χειροτονήθηκε πρεσβύτερος, κατόπιν πιέσεων. Απέκτησε τη φήμη του καλού πνευματικού, στον οποίο συνέρρεαν χιλιάδες άνθρωποι να ζητήσουν τη βοήθειά του. Εκεί έγραψε ο άγιος Μάρκος τα περισσότερα από τα θεολογικά και αντιαιρετικά έργα του, κυρίως εναντίον των αιρετικών Λατίνων και των αντιπάλων του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά.

Στα 1436 ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας τον διόρισε αντιπρόσωπό του στη σύνοδο που συγκλήθηκε για την ένωση των Εκκλησιών. Τον ίδιο χρόνο ο αυτοκράτορας Ιωάννης Παλαιολόγος τον ανάγκασε να δεχτεί τον χηρεύοντα μητροπολιτικό θρόνο της Εφέσου. Παράλληλα ο αυτοκράτορας τον όρισε γενικό έξαρχο της συνόδου, επειδή τον εκτιμούσε και έλπιζε ότι θα είχε πρωταγωνιστικό ρόλο στην κρίσιμη εκείνη σύνοδο. Έτσι ο άγιος Μάρκος αναγκάστηκε να ακολουθήσει την ορθόδοξη αντιπροσωπεία και τον αυτοκράτορα στην Φεράρα της Ιταλίας, όπου άρχισαν οι εργασίες της συνόδου. Πήγε με τις καλλίτερες προθέσεις έναντι των άτεγκτων παπικών, οι οποίοι άρχισαν τους εκβιασμούς για την ένωση με τους δικούς τους όρους, προκειμένου να βοηθήσουν το Βυζάντιο, το οποίο κινδύνευε από ώρα σε ώρα να πέσει στα χέρια των Οθωμανών.

Πολλοί ορθόδοξοι είχαν παρεξηγήσει τη στάση του αγίου Μάρκου για ενδοτισμό. Αλλά γρήγορα φάνηκε η βαθιά προσήλωσή του στην Ορθοδοξία. Ο άγιος Μάρκος

με σαφήνεια και κρυστάλλινο λόγο άρχισε να αναιρεί μία προς μία τις κακοδοξίες των Λατίνων, οι οποίες ήταν το εμπόδιο για την πολυπόθητη ένωση των δύο Εκκλησιών. Αυτό ενθουσίασε τους ορθοδόξους και προσωπικά τον αυτοκράτορα, ο οποίος έλπιζε ότι θα έπειθε τους αιρετικούς Λατίνους. Αντίθετα δημιούργησε αντιπάθεια και αγανάκτηση στους Λατίνους, οι οποίοι έμεναν πεισματικά αμετακίνητοι στις θέσεις τους και άρχισαν να μεταχειρίζονται πλάγιους, σκοτεινούς και ανήθικους τρόπους να σταματήσουν τον άγιο Μάρκο. Άρχισαν να εφαρμόζουν τακτική ψευδολογιών και συκοφαντιών. Κυκλοφόρησαν μάλιστα και φυλλάδιο με λίστα 54ων υποτίθεται αιρετικών δοξασιών των Ορθοδόξων! Η εκβιαστική και ανήθικη στάση των Λατίνων εξόργισε τους Ορθοδόξους, οι οποίοι είχαν συνταχθεί γύρω από τον άγιο Μάρκο. Ο αυτοκράτορας πίεζε να υπογραφεί η ένωση, διότι η επέλαση των Οθωμανών γινόταν πιο ασφυκτική, γι’ αυτό και κάποιοι Ορθόδοξοι δραπέτευσαν να αποφύγουν τις αφόρητες πιέσεις. Γι’ αυτό η σύνοδος μεταφέρθηκε στη Φλωρεντία για να αποφευχθούν δραπετεύσεις. Παράλληλα οι Λατίνοι άρχισαν τους ωμούς εκβιασμούς, στερώντας και αυτή την τροφή στους άτεγκτους Ορθοδόξους! Πολλοί πέθαναν από τις στερήσεις και τις κακουχίες και πολλοί αυτομόλησαν στους Λατίνους, όπως ο γνωστός επίσκοπος Νικαίας Βησσαρίων, ο οποίος αναγορεύτηκε προκλητικά καρδινάλιος! Για τον άγιο Μάρκο οι Λατίνοι διέδωσαν τη φήμη ότι τρελάθηκε και πως δεν έπρεπε να τον παίρνουν πια στα σοβαρά! Μάλιστα όταν αποκάλεσε τους παπικούς αιρετικούς απειλήθηκαν επεισόδια και κάποιοι χειροδίκησαν εναντίον του!

Μετά από αφόρητες πιέσεις στις 5 Ιουλίου του 1439 υπογράφηκε η ένωση κατόπιν αφόρητων πιέσεων των Ορθοδόξων, οι οποίοι υπέγραψαν από το φόβο του αυτοκράτορα, σύμφωνα με τις επιταγές των παπικών. Περιχαρείς οι παπικοί πήγαν στον πάπα να του αναγγείλουν την ένωση, αλλά όταν εκείνος πληροφορήθηκε ότι δεν υπέγραψε ο άγιος Εφέσου Μάρκος, αναφώνησε: «λοιπόν εποιήσαμεν ουδέν»! Γεμάτος υπεροψία και απερίγραπτο θυμό απαίτησε από τον αυτοκράτορα να δικάσει τον άγιο Μάρκο και να τον καθαιρέσει!

Αλλά η επιστροφή των Ορθοδόξων στην Κωνσταντινούπολη έκρυβε μεγάλη έκπληξη γι’ αυτούς. Στην προκυμαία τους περίμενε σύσσωμος ο πιστός λαός της Βασιλεύουσας, ο οποίος τους αναθεμάτιζε για την προδοσία τους να υπογράψουν την ένωση! Αντίθετα υποδέχτηκαν τον άγιο Μάρκο ως ομολογητή της Εκκλησίας!

Ο άγιος Μάρκος μετέβηκε στην Έφεσο, όπου ποίμανε την τουρκοκρατούμενη επισκοπή του για λίγο καιρό. Οι ενωτικοί σε συνεργασία με τους τούρκους θέλησαν να τον σκοτώσουν και ο άγιος Μάρκος κατάκοπος και άρρωστος αποφάσισε να αποσυρθεί στο Άγιον Όρος, όμως τελικά περνώντας από τη Λήμνο αναγνωρίστηκε και συνελήφθη και φυλακίστηκε για δύο χρόνια κατά διαταγή του αυτοκράτορα. Κατόπιν εγκαταβίωσε στη Μονή των Μαγγανών στην Κωνσταντινούπολη όπου

έδινε τον αγώνα του. Κοιμήθηκε στις 23 Ιουνίου 1444 σε ηλικία μόλις 52 ετών. Η Εκκλησία μας τον ανακήρυξε αμέσως άγιο και ομολογητή. Η μνήμη του εορτάζεται στις 19 Ιανουαρίου.